DÉPOT LÉGAL

SỐ 978 NĂM THỨ MƯỜI MỖI SỐ 5 XU 丙子年 九月十三日 NGÀY THỨ BA 27 OCTOBRE 1936

GIÁ BÁN

ĐÔNG-PHÁP	NGOẠI-QUỐC
Một năm 6.00	12.00
Sáu tháng 3.50	6.50
Ba tháng 2.00	3.50

Mua báo phải trả tiền trước. Thư và ngân phiếu gửi cho M. TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN. — Ai đăng quảng-cáo, viết thăng, thương lượng tuyển.

TIẾNG DÂN

敲 La Voix du Peuple 民

Chủ-nhiệm kiêm Chủ-bút HUỲNH-THÚC-KHÁNG
Quản-lý TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

Mỗi tuần một bản bốn tờ: THỨ BA, THỨ BÁM và THỨ BẢY

BÁO-QUÁN
[illegible] đường Đông-Ba, Huế
Giây-thép số: số 43
Máy thép: TIENDAN HUE

Học trò, không làm việc mà ăn không là không được.

(Bành-Canh)

Cảm-tưởng về bức thơ của một cậu thanh-niên đối với ngôi thứ và ruộng cấp trong làng

Mới rồi bản báo có tiếp được bức thơ của một người thanh niên miền Nam Trung-kỳ (xin vì 2 chữ «thanh niên» không nói rõ tên cậu).

Đọc xong bức thơ được thấy mấy đều:

1. Cậu là một người học trò có đậu bằng cấp yếu lược, có nguyện thi Pháp-văn và có học ban sơ-đẳng (cycle primaire) mấy năm;

2) làng cậu có nhiều công điền mà đông học trò, rõ là một làng văn vật khai thông hơn phần đông làng nghèo và ít học trò ở thôn quê xứ Trung-kỳ;

3) Cậu sở dĩ đi học mấy năm đèn sách, mục đích độc nhứt là kiếm cái «tốt nghiệp» để về làng ăn thịt biếu, chiếm ngôi thứ đứng trên, bắt ruộng tốt hơn dân thường;

4) Cậu có tốt nghiệp yếu lược lại nguyện thi Pháp-văn mà làng tương cậu đứng sau đít mấy anh ngủ hương, mà mấy anh ấy không có học, không có tốt nghiệp như cậu, nên cậu lấy làm tức.

Bức thơ khá dài, kể rõ hiện trạng trong làng, thuật rõ lịch sử túng học và bày tỏ tâm sự uất ức của mình, và hỏi theo nghị định thì như hạng cậu đứng sau trước ngũ hương thế nào (1)... lời văn lưu hoát và chữ viết cũng rảnh rang, ai cầm đến bức thơ đều phải nhận người viết thơ nầy tất đã túng học trong nhà trường 5, 3 năm, chớ không phải như bọn ngũ hương không có tốt nghiệp gì — như cậu đã nói — viết được thông suốt như thế.

Nhưng tiếc thay! kẻ công học thì cậu có cái hạnh phúc được theo đòi đèn sách hơn bọn ngũ hương, mà mục đích sự học của cậu lại không ra ngoài mục đích của bọn ngũ hương ấy!

Cậu nói: mấy anh ngũ hương không có tốt nghiệp gì, chỉ làm làng, ăn thịt chiếm ruộng.- Bọn ngũ hương ấy đáng khinh bỉ thật; nhưng cậu có mấy năm đèn sách, có bằng tốt nghiệp yếu lược lại nguyện thi Pháp-tự (đều nguyện thi Pháp-văn, cậu tỏ ý tự phụ nhiều, tự phụ là có học vấn, có kiến thức, đáng lẽ cậu đem sở học mà làm đều gì xuất sắc hơn bọn ngũ hương kia mới phải, nay cậu chỉ ôm một cái mục đích muốn đứng hạng trên ngũ hương, đặng chiếm ruộng tốt, thì cái học của cậu có hơn gì bọn không học kia đâu.

Hiện đời mới nầy, bất kỳ dân tộc nào, người ta đều nói: «vận mạng tương lai của nước nhà là ở trong tay bạn thanh niên». Nói cho đúng hơn là bạn thanh niên có học. Như kẻ bạn thanh niên nước nhà thì cậu là một phần tử rất trọng yếu hơn những bao nhiêu bạn thanh niên không có cái hân hạnh được hưởng môn học như cậu.

Cậu nói nhà nghèo, nên việc học phải bán đỡ nhi phế... cậu đã đọc sách «*Lecture courante*» thì tất biết thời tuổi nhỏ mà được có mấy năm đèn sách như cậu là hơn Dronot, con nhà bán bánh; Stephenson đi chăn dê, lại nghèo khổ hơn cậu, chỉ tự học mà làm nên công nghiệp to thì sao?

Cậu tức giận rằng đứng sau bọn ngũ hương dốt, không được đứng trên chiếm ruộng tốt, cái tức đó cũng nhân tình chi thường, sao không đem cái lòng tức giận đó mà dùng vào việc cao hơn bọn ngũ hương kia?

Không nói đâu xa, chỉ nói bạn thanh niên ở xứ ta, ngày nay đã có một phần giác ngộ, có kẻ hăm hở trông theo gương thanh niên thế giới mà để tâm vào việc tự lập, sao cậu cũng là người ít tuổi có học như thanh niên khác mà tầm con mắt không ra ngoài mấy đám ruộng làng và miếng chiếu làng?

Ký giả công bố đại đoạn bức thơ cậu lên báo, không có ý gì hơn là khuyên cậu đem sở học cùng lòng tức giận ấy mà dùng vào việc thực nghiệp hoặc công việc khác, dầu không về vang bằng ai cũng hơn bọn ngũ hương dốt mà cậu đã mạt sát đó.

X.

(1) Năm trước có chớ đã cho hạng có bằng Sơ-học yếu lược đứng sau ngũ hương, trước đầu trâng

MỘT TRẬN CHÁY TO TẠI SỞ VÀNG BÔNG MIÊU

Hôm chúa nhật 18-10 36, lúc 3 giờ chiều, tại sở vàng Bông miêu (Quảng nam) phát cháy một dãy nhà tranh 65 cái; dãy cháy đó là dãy nhà của người các nơi tới, hoặc làm en ly hoặc buôn bán, tên là «Dân mộ». Tình phỏng thiệt hại có non một vạn bạc.

Nguyên lúc ấy (3 giờ chiều) có người chiên dầu nấu ăn, dầu bốc lửa mới phát cháy.

Cái nạn rất rợ cho dân lao động!

D. L.

CHUYỆN ĐỜI

Sao không thấy quan lại đình công?

Trong nhịp nghe tin Ủy ban điều tra do bộ Thuộc địa dưới chính phủ bình dân sẽ phái sang Đông dương, ở Đông dương ta đâu đâu cũng nao nức thảo bản nguyện vọng, đưa tờ thỉnh cầu. Chính nhà báo Tiếng-dân, đã mang tiếng là tờ báo đứng mà tôi mà từ mấy lúc nay, nhận được vô số là tờ nguyện vọng gởi đăng báo và nhờ chuyển đạt.

Vì cái tên «bình dân» nên trong những bài nguyện vọng chống đỡ kêu, kể cả toàn quốc, những đều mà đã thân lật đăng trên các báo, nào phái lao động, nào nông dân, thương dân cùng các giới, phần ai cũng có nguyện vọng cầu nầy, rất là phức tạp. Đó là chưa kể phần đông vì có lệnh cấm tự hội chưa được phát biểu ý kiến.

Nghe cái tên «bình dân» mà dân nao nức, cái đó đã đành. Nên như quan lại là đứng về mặt trái với bình dân, mà thấy cũng có nguyện vọng, nguyện vọng tăng lương, thì nó mâu thuẫn làm sao!

Có lẽ vì thấy đều mâu thuẫn ấy mà có người phản đối. Mới đây Chuông mai có được một bức thơ trong có tờ yêu cầu, nhờ Chuông mai chuyển giao lại cho nhà báo. Bài ấy đại ý nói: «Lương của quan là do dân đóng góp, tăng lương cho quan tức là chất thêm gánh nặng cho dân. Hiện tình xứ Trung kỳ thì lương quan đã cao mà sức dân đã kiệt quệ lắm rồi. Vậy xin chánh phủ một là đòi giá các chức quan, ai chịu giá lương thiệt hạ sẽ được làm. Theo cái nào «tham làm quan» của người Nam sẽ có vô số người ra đón. Hai là giảm bổng quan xuống rất hạ, có hạ bao nhiêu, cũng không ai chịu bỏ quan mà về, trừ ra khi bị cách bị triệt. Vì thuở nay thấy dân quá biểu tình, công nhân đình công, học trò làm reo, chớ có khi nào thấy quan lại đình công và làm reo đâu. Nên đều đó không hại gì mà lại lợi cho dân lợi cho ngân quỹ nhà nước...»

Lời yêu cầu trên như nói ngông, mà nghe cũng có lý. Cũng là một ý nguyện trong trăm ngàn ý nguyện khác. Chuông mai sử thuật đại ý đăng trên báo mà không có lời phê bình.

Chuông Mai

Cấm các viên chức không được làm việc riêng

Việc cấm các viên chức sở công không được làm một việc gì riêng để giựt nghề của tư nhân, theo nghị định 6 Décembre 1935 đã thi hành.

Nhưng đến nay, nhiều người còn chưa tuân, nên ngày 16 Octobre nầy quan Toàn Quyền lại ra nghị định nhắc lại nghị-định kia, cho các quan thủ hiến mỗi xứ để ý.

VỊ DỌA LÍNH VÀ ĐI XE ĐỤNG NGƯỜI, VIÊN TÂY ĐOAN BỊ PHẠT 500 QUAN

Tòa trừng trị người Pháp ở Saigon họp hôm 18-10-36, có đem xử vụ việc tây Đoan Gilbert đi xe hơi đụng xe thồ mộ, làm một bà già bị trọng thương, và việc làm hung đưa súng lục dòi bắn người đội tuần thành Annam lúc người nầy can thiệp vào việc Gilbert lôi thôi với một tên cu li xe kéo sau đó.

Ra tòa, Gilbert bị phạt 500 quan.

Viện Dân-biểu Bắc-kỳ họp

Sớm mai ngày 20 Octobre, viện Dân-biểu Bắc-kỳ đã họp kỳ thường niên tại hội Khai-trí Tiến-đức. Quan Thống sứ Tholance chủ tọa, có đọc 1 bài diễn văn.

Kỳ nầy không ai tranh chức nghị trưởng cả, chỉ mình ông Phạm-huy-Lục ra ông được tái cử.

PHÒNG TƯ VẤN CAO-MÊN

Ngày 16 Octobre, hội đồng tư vấn Cao-mên cũng đã họp, có quan Khâm sứ Thibaudeau và vua Sisovath Monivong đến chủ tọa.

Người thợ sấy chưn vào hầm máy sàng, bị 240 lưỡi dao chém nát nhừ!

Tại nhà máy sàng (laverie) ở mỏ Bonang (Lào) vừa đây xảy ra một án mạng vì rất rất ghê gớm.

Theo *Bước-Nhà-Nam* ngày 20-10-36, người cu li Nguyễn-bá-Chung, trong lúc làm việc (11 giờ trưa), vì vô ý thế nào bị rớt xuống chỗ máy débourdeur, bị 240 lưỡi dao hầm đất, hầm thây Chung ra nhừ, và bị máy kẹp dẹp đét, óc văng, xương lòi, ruột gan cũng rớt rải công.

Khi ấy cho máy dừng lại, có chả mỏ và docteur, khán hộ trong mỏ tới khám nghiệm cho chôn.

Thân lao động thiệt không biết còn mất khi nào!

Một chút ý kiến...

Ăn răng khôn, tôi răng dại, nó dại hay khôn?

Phàm chuyện gì, nhiều khi nó nhỏ xíu chớ phải, nhưng ta nghi xa xa ra, hãn cũng có cái «triết lý» ngộ thiệt. Câu chuyện «chắt chòe nầy lồng» dưới nầy, các bạn nghi coi có chứng được đều ấy không?

Mới đây ông bạn ở cùng tôi một nhà có nuôi con chắt-chòe (tức chim-vẹt), nhân chiều nọ, đem nó ra tập thả cho quen ai hay rồi nó nầy bay tuốt luốt lên nóc nhà, rồi bay đi! Phải như nó bay luôn thì không có «vấn đề chắt chòe» nầy đa; cái nầy nó chơi cách chọc gan, bữa sau nhào trở lại trên nóc nhà bên cạnh đứng kêu rân: chọc chuột! chọc chuột!... chè... chè!

Lấy cào cào chấu chấu nhử, nó cũng không thèm nhớ ơn ông chủ nó chút nào: đứng rồi bay đi; bay đi rồi trở lại đứng đó!

— Nó trở lại thì nó khôn lắm, tôi sẽ xắp cánh thả ra nuôi... Ông bạn nói.

— Khôn à? Nó trở lại thì dại. — Tôi cải chơi.

— Nào công nuôi nấng mấy lâu, ơn ấy nó phải nhớ, lẽ nào lại vong?

— Thì ai bảo anh nuôi? Anh nuôi, nó mất nhiều tự do: nào trái ngon vật lạ ngoài đồng, ao trong, nhánh đẹp nó đành làm lơ!

Câu chuyện đến đó, hai bên không cải nữa mà cười, cười giải hòa để xóa câu chu ụn. Nhưng tôi cứ nhớ hoài, không biết nói thì nói chơi, mà cái phải quấy về ai?

Vậy các bạn cho con chim nọ dại hay khôn?

Theo tôi nghĩ: cái thân ở lồng, ông bạn tôi cho nó ăn cũng ngỗn ngũn, lồng cũng đẹp, chứ có bầy hầy gì. Nếu như nó không thích thú thiên nhiên, cái thú tuyệt đối, mà ở ít năm nữa thì nó cũng mập ù. Nhưng khổ một nỗi, có lẽ vì cái nỗi nầy mà nó phải đi: biết đâu ông bạn sẽ không tập nó uốn cái lưỡi, bảo nói gì nó cũng nói, bảo làm gì nó cũng làm; lại lớ ớ sai ý ông bạn, ông không ban hoặc cào cào hoặc tép, tôm hoặc đồ cậu vật thừa gì một bữa, có chuột chê chuột chóc gì mỗi miệng cũng là hoài công! đến lúc «nổi sôi», ông bạn ông vặt cho một cái ngoéo-cổ-điu cũng chưa hết chừng!

Con chắt chòe nó từ giã cảnh lồng sơn đẹp để kia, ai bảo nó là lười vô tri vô giác? Răng dại hay khôn, các bạn lấy lương tâm «vạn vật chi linh» mà giải hộ.

VUI NÓI

Hội đồng thường niên viện Dân biểu Trung kỳ

Ngày 14 Octobre Buổi chiều

(Tiếp theo)

Canh nông

Ông Lê nguyên Phong hỏi tại sao hạt giống rau bên tây, ở ta lại không để được.

Quan Chánh sở Canh nông giảng một bài học về cách dành để các thứ giống, và ảnh hưởng của khí hậu thời tiết...

Ông Vinh nói: Viện ta nói về Canh nông có chỉ trích gì về công việc thì chỉ trích, chớ không cần phải hỏi các việc chuyên môn. Riêng phần ông, ông nói sở canh nông lập ra đã 20 năm nay mà hiện nay cách làm việc của nông dân vẫn không thấy thay đổi: vẫn thấy con trâu ấy, cái cày ấy. Các ông Tham tá canh nông nên đi khắp các hương thôn, ở lại cho lâu, để bày về cách tiện lợi cho nhân dân. Vì hiện nay chỉ thấy ích lợi cho các sở đồn điền lớn, các sở cao su mà thôi.

Quan Chánh Canh nông nói sở Canh nông thật có làm ích nhiều cho dân, mà dân ít ai biết đến. Như ở Bắc hiện nghề trồng cải tây, su, đã làm cho nhiều làng tìm một mối lợi rất lớn. Viện chỉ trích nói rằng sở C. n. có lợi cho sở đồn điền lớn, cái đó cũng thật, vì để làm lợi cho một người hơn là đông người. Nhưng đó cũng vì sở C. n. không khi cụ nhiều. Nhưng về sau, đặt các liên đoàn xong, thì có thể mở rộng phạm vi sở C. n. hơn. Hiện bây giờ không thể bảo người ta trồng thứ nầy, bay trồng thứ kia, vì trồng ra không biết tiêu thụ đâu. Sau có liên đoàn, tìm đường tiêu thụ, thì sẽ giải được. Rồi đây sở C. n. cũng sẽ hiệp tác với bộ Kinh tế mà khoách trương việc canh nông. Hiện đã trù phát giống ram trồng ở các làng.

Ông Vinh: Bộ Kinh tế vẫn không liền. Sở canh nông cũng không liền. Vậy Canh nông nhờ Kinh tế giúp cũng như một anh nghèo nhờ anh nghèo khác, thì giúp thế nào!

Quan Chánh nói sẽ xin quan Khâm và Nam triều cho công ích để giúp vào.

Ông Thụy nói về liên đoàn thì chính ông cũng có làm ở Quảng ngãi. Ông xin lập «vệ nông binh».

Quan Chánh Canh nông có nói về các vệ nông liên đoàn ở Qui nhơn, Tuy hòa để lo về dầu phụng, dầu dừa, giấy dừa v. v... nhưng tiếc rằng đó không phải là công việc của sở C. n., chỉ hợp tác với các vệ nông ngân hàng. Ở Quảng nam cũng sẽ mở liên đoàn về tơ lụa, bắp và chè. Lại một liên đoàn vệ nông sẽ lập ở Thanh hóa chuyên về dầu trẩu. Các liên đoàn ấy thành, rồi sẽ làm ở nơi khác.

Ông Trứ nói nếu sở Canh nông có lòng thì sao không tìm cách trừ thứ sâu lúa cho dân nhờ.

Quan Chánh C. n. nói rằng nhiều khi sở canh nông bảo phải cất ngang lúa mà đốt đi. Cách đó là một cách trừ sâu lúa hết sức dễ dàng, mà nông gia không chịu làm thì bảo làm cách nào được. Vì sâu lúa là một thứ ở trong cộng lúa, có phá cả lúa bị sâu đi, thì mới trừ nó được. Vậy khi nào nông dân biết nghe lời thì mới mong thi hành được. Như hiện nay ở Tuy hòa vì có sâu dừa, quan «Sở» cũng bảo chặt đốt và cây dừa, rồi cho cây khác trồng thế vào.

(Xem qua trang 3 cột 3)

việc thế giới

TRUNG-HOA

Tại biên giới Trung-Mông

Bắc-kinh, 19-10 — Nguyên đại tướng Trung hoa Wang-Yin cầm đầu 3000 người làm đội tiền phong của quân Mông cổ. Một toán quân Mông cổ 10 000 người do đông hoàng Teh Houain cầm đầu làm hậu đội. Lính Mông cổ có lần người Mãn châu và người Charbar, làm đội quân dự bị.

Quân Trung hoa và quân Mông cổ đã có xáp nhau nhiều trận.

Các quan chức Sui-Yuan tuyên bố không thể chống lại với quân Mông cổ, nếu không có quân Nhật giúp sức.

Quân đội ở Nam kinh và Sui-Yuan đã đến Bắc kinh, mặt phía đông thành phố nầy hiện đã sắp đặt việc chống sự kỳ công. Chủ tịch Charbar đương nghiên cứu cách hiệp tác với quan chức Sui-Yuan.

Theo tin người Trung hoa, thì người Mông cổ định theo hai đường mà đánh vào Shansi

Trung-Nhật giao thiệp

Thượng-hải, 20-10 — Đến sáu trở quan yếu trong cuộc điều đình Trung-Nhật có lẽ là việc hiệp tác bài trừ cộng sản do Nhật vẫn cầu. Không rõ trong cuộc hội đàm của Chang-Chun, Ngoại trưởng Trung hoa và Kawayoo, Đại sứ Nhật hôm qua có đề động gì đến vấn đề Hoa Bắc, nếu là một vấn đề rắc rối lắm. Tuồng như cuộc hội đàm ấy không có kết quả gì, nên định ngày mai sẽ có cuộc hội đàm khác.

PHÁP

Tuần lễ 40 giờ

Paris, 20-10. — Thủ tướng có tin rằng ban Thường trực Hội đồng Kinh tế Quốc gia đã chuẩn y dự luật thi hành tuần lễ 40 giờ trong công nghiệp kim khí.

Dự luật thi hành trong công nghiệp làm bánh ở hai hạt Seine và Seine et Oise sẽ đưa lên các Tổng trưởng và Tổng thống kỳ trong kỳ hội đồng Nội các ngày mai.

Về công nghiệp kim khí thì luật ấy sẽ thi hành sau ngày đăng vào Quan báo một tháng; về công nghiệp làm bánh thì thi hành sớm hơn.

Chống với việc tăng vật giá

Paris, 21-10 — Theo một nghị định đã đăng trong Quan báo ngày 21-10, tại bộ Kinh tế đã lập một ban kiểm tra các vật giá.

ĐỨC

Chương trình Kinh tế bốn năm

Berlin, 19-10. — Theo gương nước Nga (chương trình 5 năm) nước Ý cũng đã quyết định thi hành chương trình kinh tế 4 năm. Hiện chưa rõ chương trình ấy thế nào

Hitler đã cử Goering làm «độc tài về chương trình 4 năm» (dictateur au plan de quatre ans).

Giao thiệp với Ý

Berlin, 20-10 — Các chính giới Đức tuyên bố rằng những cuộc hội đàm với bá tước Ciano có chú trọng về những vấn đề hiện thời, thứ nhất là về vấn đề bài trừ cộng sản vì vấn đề nội loạn Tây ban nha. Người ta tự hỏi không biết có điều đình về việc thừa nhận Chính phủ Burgos (loạn quân) và đế quốc Ý không?

(Xem qua trang 3 cột 1)

Ai trúng sô Đông pháp?

T. D. số vừa rồi, trang 3, về số trúng trong cuộc xổ ngày 23-10, dòng cột số thứ 3, xin đọc 011.318 (không phải 011.391).

Những số xổ rồi, có trúng hay không gì, cũng phải giữ lại chờ kỳ xổ góp ba số lớn tại Huế ngày 20-1-37.

https://tieulun.hopto.org

Bài diễn văn của quan Khâm-Sứ Guillemain đọc tại tòa Khâm chiều ngày 9-10-36 lúc tiếp kiến các ông Dân - biểu Trung - kỳ

(Tiếp theo)

Sau nữa cần kíp thiết lập ở các bương trường những lớp dự bị để các con em ở nhà quê thời học không vào ban sơ học có một học lực đầy đủ. (Vừa rồi quan Thượng thơ bộ Giáo dục đã thông tư cho các quan đốc học và kiểm học bảo phải chiếu cố đến vấn đề ấy).

Nhờ có những sự thay đổi ấy học trò các bương trường và công liên bương trường sẽ có một học lực bằng những học trò đồng lớp ở các trường công, hoặc về học phổ thông, hoặc về học chữ Pháp. Như thế rồi đây sức học trò sẽ đều nhau và ở lớp nhì nhứt niên sự học sẽ có phần hồ ích hơn nhiều.

Sau khi bộ Giáo dục đã quan sát tường tận, hỏi ý kiến các giáo viên và dân-sự, nay đã bỏ không giạy chữ hán trong các lớp tiểu học. Những giờ trước giạy chữ nho nay dùng để giạy thêm chữ Pháp, nên ở lớp tư trước có 3 giờ chữ Pháp mà nay đến 5 giờ rưỡi còn ở lớp ba trước 5 giờ, nay tới 7 giờ rưỡi. Bản chức rất lấy làm bằng lòng rằng sự cải cách ấy đã theo lời yêu cầu của đôi ông trong qui viện.

Phỏng theo một tờ thông tư của quan Thống đốc Nam-kỳ, chánh phủ bản xứ đang nghiên cứu vấn đề làm cho sự học ở ban tiểu học và sơ đẳng được thiết thực hơn, và lập những lớp giạy ngoài giờ học; chương trình và cách thức thi hành sẽ do một hội đồng gồm những người lịch duyệt các công sở định đoán.

Còn ở ban sơ đẳng, vì rằng giạy bằng chữ Pháp, nên trình độ học trò tùy nơi cách thức bắt đầu giạy chữ tây ở lớp nhì nhứt niên. Từ xưa đến nay cách thức giạy ấy tự nơi sáng kiến của mỗi ông thầy. Có ông giạy đã được nhiều kết quả mỹ mãn. Nhưng sau khi đi thanh tra các lớp ấy, mới thấy rõ ràng cần phải bày vẽ cho mấy thầy giạy những phương pháp thích hợp để giạy ở lớp ấy. Trước kỳ khai giảng vừa rồi đã có lời hiểu thị rõ ràng.

Ở các trường bản xứ, trong ban sơ học, có giạy chữ hán. Vì ban sơ học là căn cứ của sự học có quy củ, nên chữ hán không thể để ngoài chương trình của các lớp ấy được. So với chương trình đã định trong thể lệ nha học chánh, thì những giờ học chữ hán có thêm lên một ít. Nhưng còn có thể chỉnh đốn lại cách thức giạy chữ hán vì xưa nay các thầy giạy một cách cẩu thả không có phương pháp nhất định và không kiểm cố cho lắm. Ấy là một vấn đề trong những vấn đề mà bộ Giáo dục đã định tâm giải quyết trong cuộc điền tra về chữ hán mà bản chức đã nói lúc nảy.

Nhờ có lập những công xưởng ở các trường nên giúp cho sự học thả tác có phần thiết thực hơn và tập học trò xu hướng về những nghề thủ công. Không kể trường học Banmethuot ở đó có một công xưởng giạy làm đồ và một công xưởng giạy làm sắt, thì hiện nay đã có 8 trường sơ học có công xưởng giạy làm đồ gỗ (Vinh, Hà-tĩnh, Quảng-trị, Faifo, Bình-định, Sông-cầu, Nha-trang, Ninh-hòa, Phan-thiết). Ở Vinh, công xưởng trường sơ học nay đã giới qua trường cao đẳng tiểu học. Trường cao đẳng tiểu học ở Quinhơn cũng có một công xưởng cho học trò lớp sơ học.

Trong những trường có đất tốt; học trò được tập những vườn thí nghiệm dưới quyền quản đốc các giáo viên. Sự giạy về nghề nông nên khuyếch trương và đem thực hành ở các trường. Ấy là một việc rất tốt.

Trường Bá công vẫn giạy nghề nghiệp cho các học sinh. Tuy số học sinh xin ứng thi vào trường ấy một ngày một đông, nhưng nhà trường từ xưa đến nay vẫn nhận vào một số học trò nhứt định, không trội lên, là vì chỗ làm việc để cho học sinh ở trường ấy ra có lý lắm.

Ở trường Bá công có thêm một ban giạy tập sự nghề trước cho các học sinh ban sơ học ở Huế và có một lớp giạy cho những người thợ được thiện nghề. Trường ấy còn thiết lập những công xưởng ở các trường học, làm chương trình và lập những lớp giạy nghề ở các tỉnh.

Năm nay ở Vinh và Thanh-hóa đã lập những lớp giạy nghề theo cách thức lớp đã tổ chức ở Huế. Ở Huế, Vinh và Thanh-hóa các lớp ấy lập ngày 18, 22, 25 tháng năm đã được hoan nghênh cứ xem số học trò thợ và thợ đến xin nhập học thì rõ, ở Huế chỉ lấy 32 người mà có 115 người xin vào, ở Thanh-hóa 153 người mà lấy 34 người, còn ở Vinh 256 người mà lấy 36 người.

Từ lâu nay, nhà nước tìm cách thức để đem sự học truyền bá cho thổ dân xứ Trung-kỳ. Đến nay chỉ có xứ Darlac là thiệt có tổ chức sự học, ấy là cũng nhờ sự đồng chứng của dân ấy, nên đã có thiết lập những chương trình học vấn và những kỳ thi cử riêng. Còn ở Kontoum thì mới tổ chức được có một phần, vả lại có nhiều học trò Annam học ở các trường trong tỉnh ấy, nên học trò banhar, djarai cũng theo một chương trình như ở các trường pháp việt, nhưng được dùng tiếng thổ âm để học ở lớp tiểu học. Nhờ sửa đổi chương trình thi cử,

(Xem qua trang 3 cột 2)

CUỘC XỔ SỐ ĐÔNG-PHÁP

PHÁT - HÀNH LẦN THỨ HAI

Có 4 kỳ liên tiếp nhau :

Kỳ thứ nhất, xổ tại Nam-Vang, ngày 23 tháng 10 tây năm 1936

Kỳ thứ nhì, xổ tại Hanoi, ngày 17 tháng 11 năm 1936

Kỳ thứ ba, xổ tại Saigon, ngày 19 tháng chạp tây năm 1936

Kỳ thứ tư, xổ tại Huế, ngày 20 tháng giêng tây năm 1937

Mỗi kỳ chỉ phát hành có 200.000 vé

ĐỪNG CHỜ NỮA, NÊN MUA MAU MAU ĐI, KẺO ĐẾN GẦN NGÀY HỐI MUA LẠI HẾT !

Kỳ nào, cũng sẵn có :

1 số trúng	4.000$
8 số trúng	1.000
80 số trúng	100
400 số trúng	50
4.000 số trúng	10

Số 6 kỳ khác nhau, xin chọn cho kỹ, tốn tiền ít mà xổ đó lắm nồng công. Nhưng trong 6 kỳ ấy, bất cứ kỳ nào, đều trúng hay không, nhớ giữ số cẩn thận, đến tới ngày 20 tháng giêng tây năm 1937, còn được dự một cuộc xổ số chung nữa, xổ tại Huế, tiếp sau khi xổ kỳ thứ tư rồi. May ra được trúng một lô lớn trong 3 lô sau này :

100.000$ — 40.000$ — 20.000$

Nên để ý : Kỳ nào, vé cũng bán thấp sẵn ở Trung-kỳ. Vé kỳ thứ nhất bán hết rất mau ! Hiện nay đã hết sạch bán vé kỳ thứ nhì rồi ! Ở các thành thị, bán đến 16 tháng 11 tây thì thôi, còn các chỗ khác bán đến 16 tháng 11 tây là cùng.

Cũng 1$00 một vé, mà lại được hai dịp may !

BÀI DIỄN VĂN CỦA ÔNG DÂN BIỂU CAO TUỔI NHẤT

Đọc bừa Hội đồng Khai mạc Viện Dân biểu Trung kỳ

Thưa quan Khâm mạng Hoàng thượng.

Thưa quan Đại diện Chính phủ Bảo hộ.

Thưa các ngài.

Viện Nhân dân Đại biểu Trung kỳ khai việc dưới quyền Chính phủ Nam triều đã ba năm.

Ba năm..., kể về thời gian, thì Dân viện đã chiếm một khoảng khá giài, nhưng về thực tế thời tiến rất chậm.

Sự chậm tiến ấy có do chỗ bất tài bất lực của chúng tôi, hay là do hoàn cảnh khó khăn, quyền hạn chật hẹp của Viện, thiết tưởng Chánh phủ đã soi xét đến chỗ khất khe ấy rồi.

Riêng phần chúng tôi, bao giờ cũng canh cánh bên lòng cái thành ý hợp tác với Chánh phủ, mong tìm đường sinh hoạt mới cho quốc dân.

Những công việc của Dân viện Trung kỳ trong mấy năm qua, đã chứng rõ tấm lòng thành thực của chúng tôi, những người trong Viện.

Nay nhân kỳ Hội nghị thường niên cuối cùng của niên khóa chúng tôi, chúng tôi xin hết sức làm việc để được lòng dân, vì được lòng dân tức là vừa lòng Hoàng thượng, như lời ngài đã ban truyền trong lúc tiếp Dân viện lần đầu tại điện Quang minh. Tuy vậy, chúng tôi còn vẫn tha thiết trông mong Chánh phủ sẽ rộng lòng xét và nạp dụng những lời thỉnh cầu, đề nghị của chúng tôi hơn trước, ngõ hầu nhân dân mới vững tin ở tiền đồ Nghị viện của xứ này, mà sốt sắn hoan nghênh cuộc bầu cử sắp tới đây.

Tôi xin thay mặt anh em toàn viện, kính chào quan Khâm mạng Hoàng thượng, quan Đại diện Chính phủ bảo hộ và các quan tây nam đã đến dự lễ khai mạc nầy.

TIẾNG KÊU CỦA GIẢ-TRẠM TƯ THƠ TỈNH BÌNH-ĐỊNH

Năm 1934 hạt Bình-định có tờ Thông tư N° 1910 của quan Sứ Qui-nhơn sức mỗi thôn phải đặt một người tư thơ đặng nhận phát công văn và thơ từ; chưa tư thơ ấy, 3 năm được sắt thưởng.

Qua năm 1935 vưng tờ thông tư n° 446 của tòa Khâm sức rằng thuộc tỉnh hạt Bình định, « Giả trạm tư thơ » các làng tương hạng miễn sai... Chúng tôi làm việc tư thơ là khó nhọc, không có ngày giờ rảnh, chẳng khác nào như lính trạm, mà quyền lợi kém lính trạm :

1°) Lính trạm được tương hạng miễn sai, miễn thuế — 2°) Được cấp bạc lương — 3°) Phụ cấp lương điền.

Năm nay (1936) trong tháng Septembre nầy lại thấy tờ tỉnh sức về cho hạt chúng tôi (Bình khê) rằng : tư thơ cải làm hương thơ tương vào hạng thợ thuế, còn vị thứ thời đứng sau bàng ngủ hương... Chúng tôi lấy làm thất vọng. Mong Chánh phủ hãy để ý đến việc nầy cho tư thơ toàn hạt được nhờ.

Mấy người thay mặt

BÁO SAIGON BỊ ĐÌNH BẢN MỘT TUẦN LỄ

Vì lẽ gì không rõ, báo Saigon » ở Saigon mới rồi được lệnh phải đình bản 1 tuần lễ, đến ngày 29 Octobre mới được tục bản.

VIỆC TRONG NƯỚC

Thơ viện hàng xã

HÀ-TĨNH. — Ở trường Nhượng bạn (Cẩm-xuyên) vừa kỳ khai giảng năm nay, có mở thêm lớp chỉ dạy nhà nghề, học trò vào học khá đông, sách vở không đủ dùng, sự dạy có chín khiếm tiền.

Trong xã có ông Trần-quang-Duyệt và ông Trần-hữu-Hoán đứng ra tổ chức ban bột đồng tạm thời (xã nầy có xin giấp lập hội-đồng để chỉnh đốn việc xã, chương trình và điều lệ hiện đã đệ lên tỉnh tòa cứu duyệt) lạc quyên ở các nhà phú hữu trong xã để lấy tiền mua sách vở, lập thành cái « thư viện hàng xã », mục đích để cho học trò mượn sách mà học. Công việc hiện đương tiến hành, chẳng nay mai học trò sẽ có sách dùng.

Thơ viện hàng xã nầy mà thực hiện, thật đáng làm gương cho làng khác.

Sơn Hải

Lời than của dân quê

Chúng tôi là dân khổ ở làng Hòa-đục, tổng Lạc-xuyên, nhờ qui báo đăng việc sau nầy :

Dân chúng tôi quanh năm chỉ biết sống về nghề chăn tằm tay bông, làm cái gành ở rừng, bị chánh tổng Trần-Hạ và lý trưởng Trần-Phan ỷ thế cậy quyền nhiễu phen làm ăn hiếp dân chúng tôi thậm khổ, xin lược 8 khoản :

1) Vụ sưu năm nay, trang đinh thu làm 2 hạng, hạng nhứt 3$20, hạng nhì 2$00 (theo nói chỉ phát thời 2$8125); bản cán ra vị-cấp chia làm 3 hạng : hạng nhứt thu 2$, hạng nhì 1$60, hạng ba 0$80 (người dân nầy không sưu). Tính phú thu thêm của dân hơn 100$.

2) Vụ thuế năm nay, ruộng điền thu mỗi mẫu 2$40, ruộng điền 2$20, tam đẳng điền 1$60 (theo giấy nhà nước sức thì nhứt đẳng điền phải nộp mỗi mẫu 2$3795, nhị đẳng 1$9076 tam đẳng 1$2064). Giấy sức ấy nhà nước bắt yết thị đình trang để công chúng đều hiểu mà lòng lý không yết; nhị đẳng điền thời thu thuế nhứt đẳng, tam đẳng điền thu thuế nhị đẳng, như dân chỉ có 3 mẫu mà thu đến 12 mẫu.

3) Chánh-tổng nuôi thầy dạy tư cho con học ở nhà, học trò khác tới học thời bổ lấy mỗi tên 1$00 đã đánh, lại bổ cho dân phải chịu 5$00.

4) Đắp cái đập Trường-lan, đồng dân xuất lực ra đắp, bao lâu có nhận vay lúa các chủ bản làng Nhượng-bạn, sắp cho dân mỗi người một thùng, đến mùa gặt, đồng làng thượng hạ làm giấy thuận bổ theo nước ruộng, cứ thương thầy điền (là ruộng ở gần khe) thu lúa mỗi mẫu 2 thùng rưỡi, trung thầy điền, thu 2 thùng, hạ thầy điền, thu 1 thùng rưỡi. Số lúa thu ấy tính trả nợ cho các chủ Nhượng-bạn rồi, còn thừa lại 70 thùng; tổng lý bắt đồng dân tính 104$10 nữa, để trả nợ đắp đập, mà những nợ ấy chúng tôi không vay.

5) Thuế chợ làng chúng tôi đồng niên phải nộp 24$, mà chợ mỗi tháng họp 9 phiên, thuế đã có tên Trần-Anh (tức là em rể chánh tổng) trung nhận rồi, mà còn phân bổ cho dân phụ thêm 12$.

Ngày tháng 4 năm nay, quan Sứ và quan huyện về làng khám cái kho ở ở tại làng Đan-xuyên, quan Sứ đã thương dân có cho phu chèo đò 1$, thầy chánh tổng bèn lấy mất, lại bổ cho đồng dân chịu 6$ phí tổn nữa.

7) Quan đốc Trung-xá về tuần thám, không phiền chi đến dân lắm cả, ai tính lòng và lý trưởng cũng bắt dân chịu 6$00 phí tổn.

8) Tết Đoan-ngọ năm nay, theo tục lệ có tết quan nhơn, lễ vật không bao nhiêu, mà bắt dân chịu 15$.

Tóm lại tham nhũng như thế dân khổ biết bao ! Mong quan trên trừ mối tệ ấy.

15 người dân dịp chỉ

Vụ trộm sắt

QUẢNG-BÌNH — Mấy tháng nay ở vùng Trung-quốc, ít xảy ra trộm cắp, dân quê được an cư lạc nghiệp, kiếm đoàn cũng nhe phần tuần trắp.

Vậy mà đêm 16 rạng ngày 17-10-36 có bọn trộm nào đến lấy 7 cái ta-vea và nhiều thứ sắt tấp lách (traverses et des ferlisses pour branchement) về đồ đường của sở hỏa xa để ở cạnh ga Xuân-dục.

Ngày 18-10-36, hương chức làng sở tại tiếp được giấy của Nguyễn-duy-Đàn, chef 27e Brigade ở ga Mỹ-đức gởi về cho hương-chức đó thám hộ vụ trộm ấy. Hiện chức dịch đã trình chánh-tổng sở tại và trình quan phủ.

Vụ trộm sắt nầy cũng lạ, mong nhà cầm trách nên gia tâm mà dò cho ra manh mối, mới khỏi phiền đến kẻ dân lành vô can.

Thiết-ngôn

Đã cho thuê ruộng công lấy tiền, còn bắt dân nạp thuế !

QUẢNG-TRỊ. — Làng Hồ-xá (Vĩnh-linh) có mấy mẫu ruộng công, bào lý làng ấy cho mấy người ở làng Huỳnh-công thuê lấy tiền — hằng năm, thuế ruộng do những người chả thuê nạp. Vậy mà, đã ba năm nay, năm nào bọn bào lý cũng cứ bắt dân làng Hồ-xá chịu thuế.

Lẽ không được ăn mà thuế ruộng lại phải gánh, vì vậy, vụ lúa nầy, dân làng ấy rủ nhau ra tranh gặt để lấy tiền nạp thuế. Chủ thuê thấy lúa mình bị người gặt, tới năm vạ. Việc tới quan, quan phái viên lại mục Trần-nguyên-Hức về khám, bắt những người gặt lúa và cho gánh lúa về phủ. Mấy người nầy bị đánh đập rất khổ.

Hôm 12-10 vừa rồi, dân Hồ xá đã dâu đơn tại tỉnh kiện lý hào làng ấy và thân oan cho những người hiện bị giam tại phủ.

Trung-phát

Có trường mà không thầy !

QUẢNG NAM. — Làng Cẩm lộc và làng Thi lai, hai làng đại xã trong hạt Điện bàn, năm trước có hiệp lập một cái trường về phía bắc hai làng, nhằm trẻ con xóm gần được học, con nít ở 2 xóm cả hai làng ở về phía nam không thể vào học được, vì phải qua con sông có độ dài chừng 100m, đành chịu thất học cả.

Vì nhiều lần phụ huynh có đơn lên quan trên xin tăng thiết một trường nữa, nhờ quan phủ tiền lý về hiệu cả hai làng, đến giờ trường học điều lạc xuất, lấy số học lập một cái trường học ba gian rộng rãi, tranh gỗ hoàn thiện, ghế bàng đầy đủ, và xử Văn phòng phường làng Cẩm lộc. Lập được trường rồi, ai nấy đều mong đến 15-9-36 khám ngày khai giảng, là có thầy Nhà nước hồ đến. Nhưng trước ngày khai giảng độ 15 ngày, lý hương hai làng có tiếp được giấy quan sức hỏi : hai làng có thể đài thọ sự hướng của cái trường làng thiết lý không ? Thì cả hai làng đều làm đơn xin nhà nước cấp sự hướng, chớ làng không có sẵn tiền gì cấp cho đó. Không

(Xem tiếp qua trang 4 cột 1)

Ngăn phòng giá hàng lên cao

Vì lợi dụng dịp đồng phát lãng sụt giá, nhiều nơi lên giá hàng quá lệ, nên phủ Toàn quyền đã đặt các nơi một hội đồng nghiên cứu và định về giá-cách ở các nơi như Hanoi, Huế, Saigon...

Tại Nam-kỳ, quan Thống - đốc lại buộc các nhà buôn phải viết rõ ràng giá vật bạng nơi tấm bảng mà treo tại cửa hàng, chỗ dễ trông thấy, để bạn hàng mua cho tiện, và mấy ngày gần đây, có cho mấy ông Cò rảo vào các nhà hàng xem có ai không treo bảng kia không. Mấy ông Cò có nhắc, hễ ai không theo lệnh mà bán hàng lên giá, có ai thưa, xét ra quả thì bị phạt.

Ở Faifoo ngày 21-10-36, quan Sứ cũng sức các nhà buôn ở Tam-kỳ phải kể giá hàng nơi tấm bảng.

Một cô mụ toan tự tử bằng thuốc tím

Tối 13-10-36, vào khoản 10 giờ, tại nhà thương Kỳ anh (Nghệ an) xảy ra vụ uống thuốc tím (permanganate) để tự tử :

Không hiểu bức tức về nỗi gì, cô mụ Trần thị Tuyết ở chung một phòng với thầy khán hộ Phan Châu, trong lúc đêm tối, lén sang mở hết các cửa nhà thương rồi lấy thuốc tím mà uống, nhiều ít chẳng rõ, đến khi vàng vầy thì may có đưa tớ gái trông thấy, hô hoán lên, thầy khán hộ cạo nhót ở thốt cả cho cô mụ uống, nhưng cô nầy vẫn tự tuyệt. May nhờ có ông Đội nhà ở đồn khuyên dải, cô tự tay lấy giấy cuống lại, đưa vào cổ chơn cho nôn thì bao nhiêu thuốc tím đều tuông ra hết, cô thoát chết nhưng coi hộ một lần. Nghe như trước khi định quyên sinh, cô mụ có viết bà bức thơ tuyệt mệnh, để lại cho cha mẹ và nhà chức trách. Quan đồn Kỳ anh đã tư việc nầy về tỉnh rồi, chờ có tin gì sẽ đăng tiếp.

Lai cảo

Môn thuốc trẻ con

Trẻ con thể chất mềm yếu, dễ bị cảm nhiễm, như cảm gió, cảm nước, cảm nắng, cảm lạnh, hoặc khi mọc răng, khi trở trời, cũng hay phát nóng lạnh.

Cảm lâu xuống đến phổi sinh ra ho, nếu để chậm trễ hay sinh ra bệnh sưng phổi.

Muốn chữa các chứng cảm mạo, nóng lạnh và các chứng ho của trẻ con nên dùng :

thuốc nóng lạnh trẻ con
và thuốc ho trẻ con

HIỆU CHỮ THỌ

NHÀ THUỐC VĨNH - THỌ TOURANE

Phải lo đến tính - mệnh

Hạ thu giao tiết, chính là lúc người ta sinh bệnh sốt nóng cảm gió.

THỔI NHIỆT TÁN ĐẠI - QUANG

là thứ thuốc để trừ các bệnh cảm mạo sương gió, sốt nóng, sốt rét, nhức đầu, trúng hàn, trúng thử, công hiệu hơn hết mọi thứ thuốc khác, cam đoan trong năm mươi phút kiến công.

Đại - Quang Dược - Phòng

Tổng cuộc : 27, Bd Tông-đốc-Phương, CHỢ-LỚN

Phân cuộc : 29, Phố hàng Ngang HANOI

MỌI VẬT CẦN THIẾT CHO QUÍ NGÀI CÓ BÁN TẠI HÀNG LỚN

GÔ - ĐA HANOI,

Grands Magasins Réunis

Khi cần dùng đến, qui ngài nên hỏi tại hàng **SOCOA**, 145, Rue Paul Bert HUẾ, thì qui ngài sẽ được vừa ý.

Thượng tuần tháng Novembre sắp tới sẽ có cuộc chưng bày lớn các thứ hàng tại hàng SOCOA.

BÁN THEO GIÁ Ở HANOI

https://tieulun.hopto.org

Sữa
NESTLÉ
HIỆU CON CHIM

Sức Khoẻ Của Trẻ Con
Nhiều Chất Bổ

Bao thầu cho Chính-phủ Pháp

Độc quyền bán cho các nhà thương, các nhà hộ-sinh các nhà thương binh và các trường học Lycées ở Khắp Đông-Dương

Việc Thế-giới

(Tiếp theo trang 2)

Berlin, 21-10. — Bá tước Ciano đã đến Berlin và đã bắt đầu hội đàm với Von Neurath Goering và Hitler.

Hai nước có ý hiệp sức để đánh nước nào không?

Ở Berlin người ta trả lời: Không, lại thêm: Chớ có tin theo những tin hão tiếp. Hai nước không ký hiệp định gì hết, nhưng hai nước đều trên Âu châu đối với họ không được từ tế, không chịu nhận những quyền lợi sống chết của họ (đối với Ý, thì không nhận chủ quyền ở A; đối với Đức, thì không nhận việc tăng binh và đòi thuộc địa).

ANH

Hội đồng bất can thiệp

Londres, 20-10. — Hội đồng bất can thiệp vào cuộc nội loạn Tây ban nha đến chót tuần này có họp. Ông hội trưởng dự đoán nếu đến nơi ấy mà nhận đó thư trả lời của Chính phủ Tây ban nha, thì có lẽ có thể cho bức thư của Nga yêu cầu kiểm tra các cửa biển Bồ đào nha vào chương trình nghị sự. Những người ở gần đại biểu các nước không tin rằng các đại biểu sẽ chuẩn y đề yêu cầu của Nga.

TÝ

Phát xít với xã hội

Liège, 20-10. — Mỏ đến cuộc hội nghị hàng tỉnh, anh phái phát xít và xã hội xung đột nhau kịch liệt. Ông hội trưởng phải tuyên bố giải tán ngay.

Bruxelles, 16-10. — Cuộc tranh đấu giữa Chính phủ và đảng phát xít đã đến thời kỳ sôi động. Ông Spaak, Tổng trưởng Ngoại giao, đã định mở cuộc công kích đảng phát xít. Đảng này phản động: hôm chủ nhật, cho 200.000 đảng viên kéo đến Bruxelles. Cuộc biểu tình của đảng phát xít lại vừa gặp cuộc hội nghị đảng xã hội. Tình hình chính trị Tỷ xem rất to. Có tin đồn nói cho Tổng trưởng từ chức, nhưng chính phủ cải chính rất.

TÂY-BAN-NHA

Nội loạn

Madrid, 20-10. — Ngày hôm qua, không có trận chiến nào đáng kể.

Ở Valence, có loạn; nhiều lần đã bị hư hại.

Madrid, 20-10. — Quân Chính phủ phản công rất trên các mặt trận.

Trên mặt trận Naval Carnero máy bay của Chính phủ ném bom vào loạn quân và chiếm lại được các đất đã mất ở miền Illescas trong mấy ngày sau.

Madrid, 21-10. — Quân Chính phủ rất hăng hái, đánh rất về phía Illescas.

MAROC

Xung đột

Tanger, 20-10. — Trong đêm phái bênh vực loạn quân và phái bênh vực Chính phủ Binh dân Tây-ban-nha xung đột nhau trên một con đường trong thành phố. Trong đám người xung đột, thấy có cả người Ý nữa. Người ta sợ cuộc xung đột này sinh to ra.

Bài diễn-văn của quan Khâm sứ Guillemain

(Tiếp theo trang 2)

nên học trò thổ dân có thể dùng tiếng bản xứ mà làm bài thế cho tiếng Annam. Còn ở các tỉnh thì học trò miền thượng du cũng coi như học trò Annam vì hạng học trò này chiếm phần đông.

Muốn cho các dân tộc thượng du có một sự học hợp với trình độ và bản tính, Chính phủ đã định sửa đổi lại và lập một nền học vấn riêng có thể dùng chung vào tất cả những dân tộc ấy ở miền trong và ở các tỉnh mạn bờ biển. Sự cải cách ấy nay đang thi hành. Đồng thời, quan đốc các trường ở Banméthout làm những quyển sách tiếng thổ âm và đã đem trình cho nhà nước những bản dự thảo. Còn về phần dịch ra tiếng thổ âm một cách cho thích hợp, thì đã nhờ một viên cố đạo ở Djiring và một viên cố đạo ở Kontoum.

Viết được những quyển sách ấy, cũng nhờ đã lập, thành một bản chữ vần chung cho các thứ tiếng có thể truyền bá cách viết chữ. Công việc ấy đã nhờ một hội đồng đã họp ở Dalat từ ngày 30 Juillet đến ngày 3 Aout 1935. (*Còn nữa*)

Theo bản dịch Tòa Khâm

Hội đồng thường niên viện Dân-biểu Trung-kỳ

(Tiếp theo trang 1)

Ông Cự nói về các liên đoàn chè Quảng nam: Nhân dân Quảng nam xưa nay vẫn có làm chè bán cho tây. Nay nhà nước định đặt liên đoàn chuyên về chè xanh, sợ về sau chỉ lợi chè đen chỉ có hội tây hưởng, vì nhân dân không có chè làm chè đen nữa.

Quan Chánh trả lời rằng làm chè đen hoặc chè xanh là tùy theo thứ lá. Huống các liên đoàn là chỉ giúp về đường tiêu thụ mà thôi.

Ông Quảng tóm tắt mà nói các việc vệ nông như thế là có tánh chất thương mãi chớ không phải chuyên môn. Về phần chuyên môn sở canh nông vẫn có làm thật, nhưng chậm quá. Dầu thế cũng còn hơn không. Xin chính phủ lưu ý nhứt về việc trồng lúa. Sở canh nông có phái bộ đi quan sát ở Nhật, Java, Miên điạ để nghiên cứu cách trồng lúa. Như ở Nhật thì một mẫu đất sinh sản gấp hai ở ta. Ở ta đã có sở C. n. 20 năm nay mà việc trồng lúa không thấy tiến bộ. Vậy xin chánh phủ lưu ý.

— Ở Nhật chỉ làm một mùa mà cây lúa sống từ 6 tháng đến 8 tháng. Người Nhật lại còn siêng năng chăm chỉ hơn người Nam. Họ lại chịu tốn tiền bón phân hóa học rất nhiều. Ở đây nông dân không chịu tốn tiền, mà đất thì rất xấu.

Ông Quảng: Vậy thì phải làm thế nào, không thấy sở canh nông bày chỉ?

Ông Ung văn Mẫn nói về cái hại lúa chết ở Bình thuận, không biết nguyên do vì đâu, xin mời quan chánh canh nông vào quan sát để tìm cách cứu chữa.

Quan Chánh canh nông hứa có nhịp sẽ vào.

Ngày 15 Octob e — Buổi mai

Xét dạng bản dự trù công tác về Ngân sách Đông Pháp và ngân sách riêng

Tại ghế chánh phủ có các quan Thượng thơ bộ Lại, cố vấn bộ Lại, Chánh sở Lục lộ, Chánh phòng Nhì tòa Khâm.

Ông Võ đình Dang đọc tờ trình của Tiểu ban về dạng bản dự trù công tác ngân sách Đông pháp và ngân sách riêng.

Về con đường thuộc địa số 1 còn nhiều cầu cống ở miền Bắc xin làm nốt, vì xá lang rất bất tiện. Về con đường thuộc địa số 20 xin làm cái cầu Đại ninh bị trôi... Xin mở mang, dẫn thủy nhập điền, vì dụ ở Quảng nghĩa... Xin đào mương đắp đập mà để cho nhân dân tự do tát nước vào ruộng, chớ đừng dùng bơm máy.

Cả ngày hôm nay tuy nói xét công tác về ngân sách Đông pháp và ngân sách riêng, nhưng Viện chỉ chất vấn về hai điều quan hệ là việc dẫn thủy nhập điền, và việc đạo điền.

Ông Ngô Đạm chất vấn về đập Xuân lộc ở Tam-kỳ (Quảng nam) đắp hai lần đều vỡ cả. Đập Hương mao ở Quế sơn cũng vừa mới bị vỡ, làm hại hết hai mạng người và trôi nhà cửa. Thế là việc đắp đập đã tốn của dân mà còn hại dân.

Quan Chánh Lục lộ nói ngài sẽ điều tra. Nhưng có lẽ cũng tại lụt lớn. Về sau chắc những chuyện ấy không xảy ra nữa.

Ông Đạm: Hễ cứ có việc hại như thế thì điều tra, thì oan cho tánh mạng của dân chúng tôi quá. Xin nhà nước cho biết ai phải chịu trách nhiệm về việc ấy.

Quan Chánh Lục lộ nói để điều tra thì chờ sau cuộc điều tra sẽ phân định trách nhiệm.

Ông Đạm lại hỏi: — Mà ngài có nhận có trách nhiệm không?

— Có nhận một phần.

Ông Đạm: — Vậy thì xin đổi viên kỹ sư có trách nhiệm coi ngó về việc đó ở Quảng nam. Nhưng nếu đổi đi tỉnh khác thì ông ta cũng làm tổn hại dân ở tỉnh khác, vậy xin "phát" ông về vì tổn hại cho dân chúng tôi quá!

Ông Tây hỏi về đập An trạch (cũng Quảng nam) bị vỡ. Quan Chánh Lục lộ nói rằng đập này người làm nanh chịu lỗi, để xuất gia xảy ra làm lại.

Ông Tây nói đập ấy lỡ để làm mất mùa tháng 8 của dân, thì xin làm lại cho dân được nhờ mùa tháng giêng kẻo trễ. Ông lại hỏi về việc dẫn thủy nhập điền ở Quảng nam làm thế nào?

Quan Chánh Lục lộ nói rằng việc ấy đặt máy bơm hoặc chạy bằng dầu hoặc bằng điện, và chạy bằng điện tiện hơn và có lẽ sẽ có giao kèo với một sở...

Ông Cảnh nói sự đặt máy điện rất nguy. Xin cứ để cho nhân dân tự tiện, nếu có tiền thì chung nhau lại đặt máy nhỏ. Vì nếu có một hội Tây làm máy điện lấy nước cho cả tỉnh, đến ngày máy điện tắc là cả tỉnh sẽ không có nước dùng, nguy to. Toàn Viện tán thành lời ông Cảnh.

Quan Chánh Lục lộ trả lời rằng vấn đề này rất phức tạp. Trước nhất hiện nay nhà nước chưa quyết định thế nào, và không định cho hội nào lãnh làm máy điện hết. Tuy nhiên đối với nhà nước thì hội nào cũng nhỏ cả. Chỉ có một việc chắc chắn là nhà nước dẫn làm thế nào cũng cốt cái chỗ lợi ích cho dân, chớ không phải mưu lợi cho một nội. Riêng phần ông, thì không thấy trở ngại gì trong sự cho các lãnh hành nhỏ lãnh làm. Người nào chịu giá rẻ thì làm được. Nhà nước cũng chưa nhứt định dùng máy dầu hay máy điện. Nhưng máy điện cũng không đáo nguy hiểm gì, vì đã có nhiều việc dùng đến điện vẫn có kết quả tốt. Còn nói những chuyện khuyết điểm thì dẫu ở trường hợp gì, công việc gì, cũng không tránh khỏi.

(Còn nữa)

Học sinh diễn kịch giúp nạn dân

HUẾ. — Tối thứ bảy 26 Octobre, các học sinh ở Huế tổ chức buổi diễn kịch tại trường hát Đồng-xuân-Lâu để lấy tiền giúp nạn dân bị vỡ đê ở Bắc-kỳ.

Người tới xem đông, và kết quả được trên 60$, chi tiêu còn 30$, sẽ gởi giúp nạn dân.

P. V.

Mất con

Tôi tên là Trần-Mưu, làng Thiện-Minh, tổng Thiện-truyền, huyện Bình-khê, tỉnh Bình-định, (par poste Phú-Phong) có đứa con tên Trần-văn-Lý, tên tục là Trần-Ếc, 15 tuổi, người gầy ốm, mặt xương, nước da trắng, mắt mũi mi, học tại trường Phú-phong, huyện Bình-khê.

Ngày tháng ba ta năm nay (1935) đương học, tự nhiên bỏ đi đâu không biết. Tôi ra công tìm kiếm đã nhiều mà không thấy, tình cha con ruột thịt rất lấy làm thương nhớ buồn rầu. Vậy tôi đăng lên báo mấy hàng này, xin bà con cô bác, ai biết nó ở đâu, hoặc gặp nó nơi nào; làm ơn mách giúp chỉ đâm cho tôi, tôi sẽ đến tận nơi đem nó về, và ơn tạ lấy tôi xin hậu đáp.

Nay kính.

TRẦN-MƯU

BỊNH HO

Bịnh ho là bịnh rất nguy hiểm, hoặc dầu ho gió không chịu trị thành chứng ho lao. Người có bịnh không lựa thuốc hay mà dùng, thì nguy hiểm cho người bịnh lắm. Nên:

Thuốc ho BẮC-BỬU

Hiệu Nghĩa-Hòa-Đường

Tôi hay ho, ai cũng công nhận là một thứ thuốc hết sức hay. — Trị bịnh ho, thấy hiệu tức tốc, uống vào trong 15 phút đồng hồ thấy bớt đờm, hết ngứa cổ, trong mình cũng đỡ chịu, nội ngày hết ho. Điều thuốc này có bán những tại Tòa sở khắp cả Đông-Pháp, có hơn 600 nhà Đại lý bán. Các chứng ho, như là ho phong, ho gió, ho cảm, ho nóng, đàn bà ho mòn, ho đàm nhiều, ho đến mất khan tiếng, dùng viên thuốc này thì quả người đó khen tặng vô cùng, vì mười phần hết tới mười là đúng với sự thật. Có gởi bán khắp nơi. Giá mỗi gói 0$10. Các nhà buôn có bán, mua sỉ lời nhiều, đại lý:

Nhà thuốc NHÂM-NHẠI

Số 84, Pont-Blanchy — TÂN-ĐỊNH

HANOI: do nơi Nguyễn-văn-Hòa 11 rue des Cuirs.

HUẾ: Tiến-Đạt 11 quai de la Susse và các đại lý của Khanh-Hiệp đều có bán thuốc ho này.

TRỪ TUYỆT BỊNH SIÊNG

THUỐC

SIÊNG

Hiệu Nghĩa-Hòa-Đường

Ai dùng thuốc này không hết bịnh, xin một tấm thưởng ngoài, và đăng lên giấy cam đoan cho mỗi vị dùng thuốc.

(Hay bổ sung) giá 0$20

Bịnh siêng năng thuốc này vào thì hết liền (Hy thuật)

Quí vị mắc phải chứng bịnh siêng. Dùng đến lần, cần năng thế nào, dùng đến thuốc này trừ tuyệt bịnh, hiệu nghiệm như thần.

Chứng siêng cần có bốn đặc bịnh đáng: trong 15 phút, phải thông thông, hơi thở khó khăn, đặm bịnh càng nhiều, bịt lỗ mũi, thì hơi thở càng khó khăn một chút, người bịnh bèn vội khó chịu vô cùng. Người yếu gặp lúc đặm nhiều phải bị nghẹt, thở không kịp phải chết đuối.

Vậy khi siêng, bịt hơn đặm lên hơn một phút cần năng cho thế nào, dùng đến thuốc này hiệu nghiệm như thần, uống vào đặm hạ, bịt siêng tiêu tiết. Khắp nơi có bán nơi chỗ đại lý Khánh Hòa. Hoặc ở đó nơi nhà thuốc Nghĩa-Hòa 108 Pont Blanchy Saigon.

Giá mỗi ve 0$20

HUẾ: Tiến Đạt 11 quai de la Susse, và các chỗ đại lý của Khanh-Hiệp có bán thuốc siêng này.

Muốn cho trẻ em đang ngủ nghỉnh, hãy mua cho đặc ngọt có đường hiệu « MẸ BỒNG CON » (Bébé Hollandais) mà dùng.

Chất sữa thượng hạng, làm riêng cho trẻ em và trẻ nông.

Sữa « MẸ BỒNG CON » (Bébé Hollandais) thế cho sữa hiệu « LE GOSSE » — giá trị sữa vẫn không đổi, nhưng thay cái nhãn mà thôi.

ĐẠI LÝ:

ÉTABLISSEMENTS MORIN FRÈRES

HUẾ — TOURANE — QUINHON

BÁ = TƯỚC MÔNG = THẾ = TÔN

(LE COMTE DE MONTE-CRISTO)

PHÁP-QUỐC LỊCH SỬ TIỂU-THUYẾT

Tác-giả: Alexandre Dumas — Số 99 — *Dịch-giả*: Nam-Son

Trong bữa ăn tuyệt sang, Phờ-ráng liếc mắt nhìn An-be để dò xem ý An-be đối với những lời nói của bá tước Mông-thế-tôn trong khi còn ở trong phòng khách ra thế nào. An-be chẳng nghi gì rào, chăm chú ăn. Còn bá tước, thì chỉ nếm qua các món, như cách theo phép lịch sự mà phải ngồi ăn với khác thế thôi; và chờ cho khách đi mà dùng món ăn gì riêng và lạ lùng lắm kia. Nghĩ thế chàng lại nhớ đến lời của bá tước G.. một hai nói bá tước, người lạ mặt trong trường hát là ma quỉ.

Ăn xong, Phờ-ráng rút đồng hồ ra xem.

Bá-tước hỏi:

— Ngài làm gì vậy?

— Bá-tước hãy bỏ lỗi cho chúng tôi, chúng tôi còn lắm việc phải làm.

— Việc gì?

— Chúng tôi chưa có đồ để cải trang, mà đương lúc bây giờ việc cải trang là việc cần.

— Hai ngài không cần phải lo chuyện ấy. Tại Bô-bô lô chúng ta có phòng riêng; hai ngài muốn có những bộ áo quần thế nào thì cho biết trước, tôi sẽ bảo người đem đến đó, rồi chúng ta thay.

Phờ-ráng nói lớn:

— Sau khi hành hình?

— Sau khi hành hình, hay trong khi hành hình, hay trước khi hành hình tùy ý.

— Trước đoạn dẫn dài?

— Chớ sao?

Phờ-ráng nói:

— Thưa bá tước, tôi đã nghĩ kỹ, tôi xin cảm ơn bá tước, và tôi xin nhận một chỗ ngồi trong xe của bá tước, một chỗ ngồi gần cửa sổ lầu Rốt-bô-li, đến chỗ ngồi gần chỗ Bô-bô-lô thì xin để nhường lại cho người khác.

— Thế thì ngài bỏ mất một cơ hội hiếm có.

— Rồi sau bá tước sẽ kể chuyện lại cho tôi nghe; chuyện do miệng bá tước kể có lẽ lại cảm động hơn là tự mắt tôi thấy nữa kia. Vả chăng đã có nhiều lần tôi định đi xem hành hình mà cũng chưa đi được. Còn bạn, An-be, thì sao?

— Tôi đã có đi xem hành hình Cát-tanh. Nhưng hôm ấy tôi không được thơ thái trong lòng cho lắm: chính là hôm tôi ra trường trung học, lại trong đêm có đến quán rượu...

— Nói vì chưa làm được một việc gì ở Ba-ri, nên không cũng làm việc ấy ở ngoại quốc, thì có hơi phí lý: du lịch để mà học thêm, thay chỗ ở để mà xem xét. Ngài thử tưởng tượng khi ngài về Ba-ri, có người hỏi ngài: ở Rô-mờ người ta chém người thế nào? và ngài trả lời: tôi không biết, thì nó khó nghe đến thế nào. Phải đi, phải đi mới được.

Phờ-ráng hỏi An-be:

— An-be, bạn có đi không?

— Tôi cũng nghĩ như bạn, nhưng bây giờ nghe bá tước nói tôi phải đổi ý.

— Vậy thì ta đi. Nhưng tôi muốn đo đường Cua mà đi đến Bô-bô-lô, thưa bá tước, có tiện không?

— Đi bộ thì tiện; đi xe thì không.

— Tôi xin đi bộ.

— Ngài có thiệt cần phải đi qua đường Cua không?

— Tôi có cái cần xem ở đường ấy.

— Vậy thì ta đi qua đường ấy; chúng ta cho xe đến đợi tại Bô-bô-lô; à mà tôi cũng muốn đi qua đường ấy để xem thử chúng có thi hành đúng những lệnh của tôi không.

Một người dầy tớ thình lình mở cửa bước vào:

— Bẩm có người bận y phục tín đồ thiên chúa giáo đến xin yết kiến bá tước.

Bá tước trả lời:

— À, ta biết rồi.

Lại nhìn về phía Phờ-ráng và An-be mà tiếp:

— Hai ngài bước sang phòng khách ngồi chơi một chốc rồi tôi trở lại. Trên bàn ở giữa phòng có để sẵn thuốc Ha-van, hai ngài cứ dùng cho vui.

Phờ-ráng và An-be đứng dậy đi ra cửa thông với phòng khách; còn bá-tước thì ra cửa phía bên kia. An-be nghiện thuốc và ca-phê Ba-ri, mấy tháng ở Rô-mờ rất lấy làm khó chịu, nên vào phòng khách, đi chẳng lại chỗ bàn, thấy có để sẵn, thuốc lá bên cười òa lên.

Phờ-ráng hỏi bạn:

— Ý kiến bạn đối với bá tước Mông-thế-tôn thế nào?

— Ý kiến tôi! — An-be trả lời cách rất ngạc nhiên — tôi cho là một người vui vẻ, lịch sự, thấy nhiều, học nhiều — vừa phì một hơi thuốc cách rất thú vị vừa thêm —, và, trên hết các điều ấy, có thứ thuốc lá rất ngon nầy.

Ấy là ý kiến của An-be; Phờ-ráng đã biết bạn chàng hay tự phụ là chỉ phê phán người và vật sau khi nghĩ kỹ, nên không cải lại mà hỏi tiếp:

— Nhưng bạn có để ý đến cử chỉ gì của bá tước không?

— Cử chỉ gì?

— Ngài ngó bạn một cách rất chăm chỉ mà!

— Ngó tôi?

— Phải, ngó bạn.

An-be có vẻ nghi ngợi.

— Phải, có gì là lạ đâu. Tôi vắng mặt ở Ba-ri gần đầy một năm nay, có lẽ tôi ăn bận không được đúng mốt tối tân, có lẽ bá tước cho tôi là một anh nhà quê. Tôi nhờ bạn nếu có nhịp thì bạn cải chính giúp cho.

Phờ-ráng cười. Một hồi sau, bá tước Mông-thế-tôn trở vào và nói:

— Tôi đã sắp đặt các công việc theo ý hai ngài cả rồi. Xe đi đường xe, ta đi đường ta. Ông Mọt-xép, hút thử thuốc nầy.

— Xin cảm ơn bá tước. Thuốc là Ý dở quá, được gặp thuốc của bá tước đây, tôi rất lấy làm thích. Khi nào bá tước sang chơi tôi sẽ xin hoàn lại.

— Được, không can gì hết. Tôi định rồi đây sẽ sang Ba-ri, ngài mà đã cho phép, thì tôi sẽ ghé lại nhà ngài trước hết. Thôi, đã mười hai giờ rưỡi rồi, ta đi kẻo trễ.

Ba người giắc nhau xuống thềm lầu. Người lái xe cho xe đi theo đường Ba-huy-nô, còn ba người đi theo đường Ếch-ba nhờ, qua đường Phờ-rát-ti-na, đi vào giữa lầu Phi-a-nô và lầu Rốt-bô-li.

Phờ-ráng nhìn trên các cửa sổ lầu Rốt-bô-li, vì chàng còn nhớ cái dấu hiệu của hai người lạ mặt đã định ở Cô-li-dê.

Chàng cố giữ giọng nói cho tự nhiên mà hỏi:

— Cửa sổ của bá tước đâu?

Bá tước không hiểu mục đích câu hỏi ấy thế nào nên trả lời cách biếng nhác:

— Ba cái sau cùng.

Phờ-ráng nhìn lên ba cái cửa sổ sau cùng: hai cái hai bên treo màn vàng, cái giữa treo màn trắng có dấu thập tự đỏ.

(Còn nữa)

VIỆC TRONG NƯỚC

(Tiếp theo trang 2)

có bọn cấp ở o giáo sư, nên nhà trường hiện phải bỏ không! Thế là phải mất 2 tháng trời con đều chịu đốt ở nhà chán trên, chán bà... !

Mong các nhà nước nên thấu tình dân, hễ chỉ ông Giáo trường cựu mang trường tên, hay để nguyên ông Giáo trường cựu, hễ thêm một ông Giáo trường tân về cấp tương hướng thì dân cả hai tháng đều đặt cọc.

Hiếu học lại cáo

Trộm cướp mà không ai quan tâm đến

QUẢNG-NGÃI. — Khoa có trái cây 8 gạo mai ngày 2-10-36 đến phố Tư nghĩa bán cụ Tuần, cụ Sắc về hiếu. Tôi đến hơi sớm, nghe quan Phủ và thầy thành Điền cải lẽ chuyện một việc gì trước mặt tổng lý và đông người; con hỏi lên ra mấy rồi chuyện, nguyên cách 3 ngày trước, thầy Thành Điền và lăng An hội có giết một tên bộm Võ Lành (tên ấy hương lai vẫn là một người gian, tuy chưa bị án, như ở làng, tổng đã có chứng cớ rõ ràng), ăn trộm đồ vật của Hà lợi (ở gần bên nó). Võ Lành đã thú chịu, có tờ khai bồi thường đồ vật cho Hà Lợi. Ở làng, ở tổng sự cương mình bạch như vậy, mà quan chỉ sợ cam xét mất công, quở lý hương rồi thả tên Lành về, nên thầy Điền tức mới hầm lại, mà quan có chuyện cải lẽ trên.

Mấy lần nay thuộc hạt Tư nghĩa trộm-cướp xả ra luôn, nhân dân than phiền, mong nhà đương cuộc quan tâm đến, đến mà trừ mối hại ấy cho.

Lời than phiền

Ở miền đồn Ba tơ, có một bến đò, đò này trước thuộc làng Tân an đưa, sau giao cho nhà ấn tư để lo việc công tế như lúc còn ở làng. Nay quan đồn lấy đò ấy để đưa hành khách, mỗi người lên xuống đi không [illegible], có giành 0$03; trên dưới gần chỗ đưa đò có chỗ lột được, song không giám lột, vì nếu lột tính thấy bắt phạt 0$50 và 3 ngày làm xâu!

Còn quan Kiểm thi phát bạc cho 4 tổng, các sách mọi (như xã) để mua lúa, mỗi giạ 1$, mỗi giạ ấy đong được 3 giạ. Từ đây những người buôn mọi phải cưu nghèo. Lời than trên có quả vậy?

Biết chuyện

Bạc công của làng sao không xuất?

BÌNH-ĐỊNH. — Nguyên làng An-quang, tổng Trung-chánh, huyện Phù-cát, có một số bạc công, xưa nay giao cho hương bổn giữ, cho vay lấy lời chi chuẩn việc làng. Mỗi năm cứ trăm đồng, 30$ lời. Sau tập hương mới lựa ông cựu chánh-tổng H. và ông cựu phẩm L. nhận cho vay, mỗi ông làm được hai năm, mà trong hương nước có nói: «chỉ khi làng có việc, lập tức giao lại thì khỏi lời».

Năm Bảo-đại thứ 9, tháng 9, ông thủ chỉ N. h. T. lại xướng nói: «Một trăm lời 1 năm 30 nặng quá, không hiệp lý nhà nước; phải hạ xuống 12$». Trong làng cũng phải nghe lời ông thủ chỉ, rồi lấy giao cho ông kỳ lão là Ng. h. Ph. nhận, thì ông thủ chỉ vay một trăm đồng, còn bao nhiêu thì những kẻ bà con, thân hữu của ông nhận vay. Đến năm nay, đương thu lý hương thấy các chân miễn, cai hư, cai sập, họ nhóm làng lại hỏi bạc ấy để mua tài liệu sửa ba sở ấy, và phòng nếu bạc trích lịa cũng thế, thì mấy ông có vay bạc không ai chịu trả. Lý hương phải trình đến quan huyện cứu xét, mà từ đó đến nay chưa thấy quan xử.

Thế là bạc công vào tài tư cứ nằm yên ra. Lạ thay!

Một người dân

Dựa hơi Kiểm lâm

PHÚ-YÊN. — Mấy tháng nay ở các vùng thôn quê thuộc phủ Tuy hòa, đi đến cũng nghe than phiền về sự lạm bắt của người tự xưng là ở sở Kiểm lâm. Họ nói:

Tên Hồ Sâu ở Đông mỹ và một người nữa anh vợ bà của người cai..., đi rong các làng, vào nhà người ta, thấy ai có trữ một vài giạ than, vì bà cải để nấu ăn, hay có chặt vỡ vài cây rừng nhỏ để làm trụ ngõ, bông rào v. v., thì hỏi giấy Kiểm lâm, nếu không có thì bắt nhà nhà kỳ nhận rồi xoay ra đòi ăn tiền. Dân quê nghe nói đến Kiểm lâm thì sợ bị phạt, nên đành chạy lo một vài đồng bạc để nài xin bỏ qua cho.

Bữa 10-9-36, tên Hồ Sâu và người kia, xuống làng Phước giang, tự xưng là Kiểm lâm, vào bắt nhà hương bổn, ăn 2$.

Bữa 20-9-36, cũng hai người ấy, tới làng Bạn nham, vào nhà Thái tộ Chín, thấy có vài tấm ván bìa lót ngồi, bắt, rồi bảo ký giấy nhận. Ông Chín chạy qua nhà thầy giáo Châu-long xin giúm. Thầy giáo qua thấy người bắt ván không phải là cai Kiểm lâm, bèn bảo: «Thầy đòi lại bao lâu?». Việc xảy mới ra, hai ông «Kiểm lâm giả» ra đi.

Bắt kỳ việc gì cũng có bọn «giả» đi gạt dân, quan trên nên trừ mạn ấy.

Một người rõ chuyện

HO SỔ MŨI, HO CÓ ĐỜM

Như bị trái cân nặng đè trên ngực!

Hỡi các người khổ sở vì bệnh đau phổi, bệnh ho ra đờm, bệnh hen! Nhìn người này mà xem, chẳng khác gì các người soi gương vậy.

Chỉ có thuốc ngọt hiệu "Vosges Cazé" làm các người chóng bớt đau được thôi. Ai ai cũng bảo rằng chữa bệnh các người, dùng thuốc đó rất thần hiệu.

Ông Louis Moffre (15, rue du Chemin-de-Fer, à Gagny, S.-et-O.) trước bị bệnh đau phổi, bệnh ông ta mắc phải trong khi đánh trận, có viết: «Từ lúc bắt đầu phát lạnh tôi ho cả ngày, nhọc cả người và như sắp ngực ra được. Tôi nghe như gió thổi trong phổi, cứ tưởng như gần bị chết ngạt, lúc khọc ra đờm xong mới được yên.

«Một người bạn khuyên tôi uống thuốc ngọt xứ Vosges, thật uống thuốc đó tốt quá, ngay lúc đầu tôi được bớt ngay. Bệnh ho người đi, tôi mới ngủ yên được.»

Vậy nếu các người mắc bệnh ho sổ mũi, bệnh đau phổi kinh niên, bệnh hen, nhọc nhằn, tưởng như bị ngạt và trong ngực nghe như gió thổi, hay là bị ho ra đờm luôn luôn: Cứ uống thuốc ngọt hiệu «Vosges Cazé», thuốc đó tìm cho các người lại đi lại vui vẻ được như mọi người vậy.

Sirop-Vosges Cazé

Bán tại các hiệu bào chế, hay tại hiệu: CAZÉ, Pharm. 68 bis, Avenue de Châtillon, Paris

AU BON PASTEUR!!

Au Bon Pasteur là một thứ laine tốt nhất thế-giới, nhà Máy dệt An-Thành năm nay dùng toàn laine «Au Bon Pasteur» để làm áo pullover, lại mới chế ra kiểu pullover «Doctorat-le Major» và kiểu pullover «Au Bon Pasteur» đều bán có 3$50 một cái, «Mordia» 3$20, «Doctorat» 2$90 «Fantasia» 2$80, «Soliar» 3$00; áo chemisette «Avia» 0$75, chemisette «Elégant» col élastique 0$90, áo caa-su đen đi mưa kiểu «Trenco-Lux» imperméable 4$50, kiểu «Trenco-Lux» croisé 6$00, kiểu «Trenco-Lux» paraverse 5$50.

Áo laine con nít có tay giải đủ mầu rất đẹp, mới đẻ đến 6 tháng 0$90; 1-2 tuổi 1$20; 3-4 tuổi 1$40; 5-6 tuổi 1$60; 7-8 tuổi 1$80; 9-10 tuổi 2$00; 12-13 tuổi 2$30; 14-15 tuổi 2$90.

Các bà các cô qui phái mới dùng áo laine kiểu «Doctorat» mode 3$20, kiểu «Mordia» mode 3$10, hai thứ áo ấy có thể làm tăng vẻ xuân-sắc người lịch sự, nhất là các cô gái tân-thời.

AN-THÀNH

N° 41, Phố hàng Bồ, N° 41

HANOI

INJECTION PEYRARD D'ALGER

Thuốc thực hiệu này chế ra đã lâu rồi và hiệu-nghiệm hơn các thứ ĐỂ TRỊ BỊNH ĐAU-LẬU mới bị hay là có đã lâu rồi

Trong 232 người A-Rập dùng thuốc này thì lành bịnh hết 231 người

(Y theo lời phúc cáo Trung-y ở Alger)

BÁN TẠI SỞ: SPÉCIALITÉS PEYRARD 64, Rue de Grenelle, PARIS và cùng các nhà thuốc có danh

Trường hư sao không sửa?

BÌNH-THUẬN. — Làng Kim ngọc, tổng Lại an phủ Hàm thuận, đại xã, đinh 450 dân trong có một trường học, năm nay ngày khai giảng 14-9-36, trong làng đem con tới học đến ngày nay có đặng 40 trẻ, mà trường không đang nạp, vì trường học ngói bị gió thổi bay, cửa, trường, cột gỗ, gạch lót v. v., đều hư hết, mùa nắng bị trời mưa gió khi mưa thầy trò đều ướt, lại sợ cửa cột sập để học trò. Ông hiệu trưởng trình sở lại, đem số học sinh năm rồi về nhà nhóm cần lăng dạy đỡ; nhà nhóm lại chật hẹp, thành ra không đăng học trò mới, chỉ dạy một số học sinh cũ. Làng và Hiệu trưởng có làm đơn kêu ở phủ, mà chưa thấy quan trên sửa lại bề trường.

Phụ huynh học trò

TOA THUỐC RƯỢU

Gia - truyền

trị bá-chứng hết sức hay

Trầm hương	3 chỉ	Lao bật	4 chỉ
Mộc hương	4 »	Mộc dược	4 »
Đại hồng	3 »	Nhũ hương	4 »

Gần mà cần một vị ngự-y truyền lại cho một giòng họ nọ ở Tam-bình (Vĩnh-long) hồi nước Pháp mới sang cai trị đến nay.

Coi đơn sơ mà hết sức công hiệu, nên hiện giờ có nhiều người đau bà tại đó ngâm ra vô vô nhà lớn đã cử đem bán ở nơi, từ 0$30 đến 1$00 đồng công chẳng hết sức hoàn-nghinh, nhưng tiếc vì cần một cái bọc bao ra năm bảy đồng.

Tôn chỉ của chúng tôi bao giờ cũng hình vực quyền lợi cho bịnh nhân, nên không nhét nhét sự cột gì mà không chỉ ra cho đồng bào tự tiện mà tìm lấy đàng để trị như:

I — Khi hư, huyết hèm, ăn uống không tiêu, sanh ra phù thũng, sưng tê, bại xụi, ngừa lở, ghẻ chốc, đau lưng, tức ngực hay là bị té bị đòn, bị thương, bị vết, trong uống ngoài thoa hết sức thần hiệu.

II — Những nhà thể thao mỏi gân nhức thịt, chóng mặt, nhức đầu đều dùng đặng.

III — Đàn bà kinh nguyệt trồi sụt, đường tiểu không thông, đau lưng đau bụng, hay là lâu năm mà không thai nghén hoặc bậc đường kinh cùng lâu làm bền, đáng thuốc rượu uống rửa lòng ra thay bớp thì mau hayết đặng điều hòa, trừ luôn chứng sản hậu và tê bại.

CÁCH NGÂM VÀ UỐNG. — Đổ một lít rượu với mấy vị thuốc trên đây mua ở tiệm thuốc Bắc ngâm hai ngày hai đêm, lượt xao bỏ, mỗi ngày uống hai lần, sớm mai và tối trước khi đi ngủ, mỗi lần uống từ một muỗng cà phê, trẻ nhỏ và người có thai không nên dùng, người bón nắt, đường đại đường tiểu khẳng thông, tay sưng uống thêm mà sẽ tiệt tốt.

Nhà thuốc ÔNG-TIÊN

Dĩa hát Phước-Cương mới

XUẤT-BẢN TRONG THÁNG JUIN 1936

Dĩa có Nắm Phi giá chỉ có 2$00

Máy hát «DODELES» có 18 kiểu khác nhau:

Modèle 100, bán rao hàng	12$00
700, hát 1 mặt được đĩa	15.00
965, hát được 3 mặt đĩa	18.00
965, hát 3 mặt đĩa có máy ngừng	20.00
1000, có máy ngừng, hát 3 mặt đĩa, kiểu thật đẹp	24.00

Đĩa ca Huế, Ả-đào, chèo cải-lương 3.00
— hát Quảng đông, đĩa Triều-châu 1.80
— hát Tây, đĩa đàn khiêu-vũ 1.80
— đàn Tàu, điệu khiêu vũ 1.80
— đàn hát điệu khiêu-vũ Nhật-bản 1.80
— đàn nghe-âm, đĩa hát Lào 1.80

Qui ngài mua hàng gởi lãnh hóa giao-ngân khỏi chịu cước phí. Có mục lục máy và đĩa hát 1936.

LÊ - VĂN - TÀI

Agent exclusif des Disques et Phonos

82, Rue Georges Guynemer

SAIGON

NHÂN-TẠO-HUYẾT — **CỔ-TINH BỔ-THẬN**

BỔ-HUYẾT--SÁT-TRÙNG — THẬN-HƯ — DI-TINH

CHỮA

Vô-dương thân-thể — Lọc sạch máu bẩn — Làm cho khí-huyết sung-túc — Công dụng đặc-biệt là tiêu được vi-trùng LẬU và GIANG-MAI, và các chứng sài, lở, ghẻ — Giá suy gầy rỉ ít ăn, xanh xao — Bạn bè có mang đàng an-thai — Ở cữ đàng chóng đỡ đa, man trở lại tươi đẹp.

Mỗi chai 1$50 — Nửa tá 7$50

CHUYÊN-TRỊ: Dinh - tinh, mộng-tinh, hoạt-tinh — Khi sơ phát: đau lưng, mỏi vai, mất hoa, tai ù, đầu váng, cổ nặng rão, mắt khô — Đêm nằm ít ngủ, hay thao thức nghĩ ngợi lăn miên, chiêm-bao mộng-mị vân vân.... Dù nặng nhẹ, đã dùng đến thuốc này là được khỏi hẳn.

Mỗi ve 1$00 - Nửa tá 5$00

Hai thứ thuốc này nổi tiếng khắp Đông-Pháp, ngoài những bức thư minh-tạ đã đăng trước, nay xin dịch bản phân chất, đoạn quan năm ANTONINI ban khen thuốc NHÂN-TẠO-HUYẾT sau khi ngài đã thí-nghiệm và phân chất tại phòng LABORATOIRE de CHIMIE de L'INDOCHINE — HANOI như sau:

«.... Thuốc này lấy toàn tinh chất của người một thứ cây quí, «trong đó có vị NHÂN-SÂM, chế theo phương-pháp bào-chế Thái-«tây, hợp dụng cho người Annam có thể bồi khí huyết, tăng sức «khỏe, làm cho hồng huyết cầu (globules rouges du sang) tươi tốt «trong sạch, và sát trừ được vi trùng lậu, giang-mai».

Trích dịch đoạn ngài chứng nhận thuốc CỔ-TINH BỔ-THẬN: «.... Thuốc này không có chất độc, tinh chế toàn nguyên liệu «rất quí như SÂM một cây v. v.. trị chứng đau thận di-tinh».

NGỦ-TINH DƯỢC-PHÒNG

N° 114 — Hàng-Bông — HANOI

HOÀNG - VĂN - ÁP

Hễ mới mắc bệnh LẬU, hay TIM-LA, hay LẬU ĐÃ NHẬP CỐT, nghĩa là thình thoảng trong thịt nó buồn như kiến bò, hay sáng ngày có thì mủ hay nước đái nó trắng như sợi chỉ, thế là bệnh đã nhập sốt, như thế thì phải kịp chữa ngay, nếu để lâu sau ra tim bệnh rất nguy hiểm mà hại cả tinh đã, muốn mau khỏi chỉ uống thuốc HOÀNG-VĂN-ÁP, 47, Phố Ninh-xá, BẮC-NINH là mau khỏi rất hết nọc, mà vẫn đi như thường, chứ hãn hiệu không sẩu bịa đặt nhiều lời hay vẽ hình ảnh ra, như thế chỉ khó tin cho người có bệnh, vậy ai có bệnh đến đăng thử thì mới biết thuốc của hiệu hay đã có tiếng xưa nay, thuốc LẬU 1$00, TIM-LA 2$00 1 lọ, khi mua gởi tiền trước, còn gởi lanh hóa giao ngân, xin chớ bỏ qua, có đúng thì mới rõ.

THUỐC "ÔNG-TIÊN"

có công hiệu hay không? như

1 — PHỤNG THỊ TIÊN DƯỢC HOÀN

thuốc bổ lao (số 18)

Chuyên trị và bồi bổ các chứng sau đây:

a) Lao tâm, lao lực, khí huyết suy kém ngủ tạng lục phủ hư nhược, bần thần mệt mỏi, ăn ngủ không ngon.

b) Người già yếu khí huyết suy hư, tỉ vị hư nhược, tay chơn nhức mỏi, cùng người đau dầy dưa lâu ngày không mạnh, nguyên khí hư nhược, hoặc đau mới mạnh, khí huyết yếu, trái tim yếu, tỉ suy, ăn không biết mùi, ngủ không thẳng giấc. Mấy bịnh trên đây dùng thuốc bổ-lao nầy hết sức phù hợp.

Mỗi hộp 1$20. Uống đặng 5 lần, hết sức công hiệu.

2 — GIẢI PHONG SÁT ĐỘC HOÀN (số 14)

Uống lọc sạch máu dơ, giết vi trùng độc, trừ tuyệt bịnh phong ngứa và các chứng bệnh ngoài da như: Ghẻ ngứa, ghẻ phỏng, nhọt nổi mề đay bát biếu, lang ben, lát đỏ, giời leo, lát voi, mụn học, mụn cám hay là ở kẻ tay kẻ chơn, nơi mặt, lưng, ngực, cổ, dưới hàm, hai bên bắp vế, có mụt nhỏ nhỏ nặng ra có nước đục và vàng hoặc khi không mà da thịt hồng sưng tê hay nổi mụt sần đỏ, nhứt là ở trên mặt và ngầm khó chịu. Trẻ nít ở cũng vậy, lắm khi bị nổi mụt nơi mặt và da non, có giề gầy chảy nước đến đâu ăn lang đến đó, ngứa đầu, ghẻ chốc lở lói cùng mình, hay là người đàn bà sau khi sanh sản bắt ngứa đầu, sanh gáo rụng tóc.

Các chứng bệnh ở trên đây đều do phong độc chất chứa trong máu dơ mà sinh ra, mau dùng thuốc GIẢI PHONG SÁT ĐỘC HOÀN nầy trị tận gốc, giết vi trùng độc, lọc sạch máu dơ trở nên tươi tốt tinh sạch, trừ tuyệt các chứng bịnh phong ngứa, và các chứng bịnh lở lói ngoài da. Mỗi hộp 0$60, uống ba ngày.

8 — DƯỠNG TÌ HOÀN (số 18)

(Trị đau bụng, đau bao tử và giúp thêm sức mạnh cho sự vận động tiêu hóa)

Những chứng đau bụng như: đau bụng vất, đau bụng kinh niên, đau bụng máu, đau bụng hơi, đau bụng xiết, đau bụng phòng tích, đau bụng hơi, đau bụng gò có cục, đau bụng sôn lãi, v. v. là tại bao tử hư nhược hay là ăn đồ sống sít độc địa. Bao tử (dạ dày) là nơi chứa những vật ăn, không đủ sức vận động tiêu hóa, vật ăn ứ trong bao tử mà thành ra bôn nất no hơi, sinh ruột, đau bụng như trên đây. Người bịnh rất đau đớn khó chịu, ăn uống không biết mùi, lâu ngày thành sôn lãi, hoặc mọc mụt ở trong bao tử, hoặc thái ruột lâu ngày chứng nào càng nguy hiểm chứng nấy, mau dùng thuốc DƯỠNG TÌ HOÀN nầy sự công hiệu thấy liền trước mắt. Chắc như vậy, chúng tôi dám làm cam đoan.

Mỗi hộp 0$40.

4 — HỒNG NHI TÁN (số 6)

Thuốc bột bổ trẻ em còn trong tháng đến 6 tuổi

Từ mới đẻ đến 6 tuổi, thường hay làm biếng bú ọe sữa, khóc đêm, bón nất hay là la ỉa tước, ngủ đồ mồ hôi, trong mình hầm nóng ngủ không thẳng giấc hay là giực mình hoặc tỉ vị yếu, ăn uống không tiêu, no hơi sinh ruột, sanh ra cam tích, thực tích, nóng tích, bụng lớn kéo gân xanh, nước da vàng con mắt trôm lơ, cũng có bao trái, nóng mê mang, mau cho dùng thuốc HỒNG NHI TÁN ngoài sự bồi bổ xương cốt cho đứa nhỏ mau lớn lại trừ đặng những bịnh trên đây hết sức công hiệu.

Bằng cớ chứng chắc là trước khi cho dùng đem cân đứa nhỏ rồi dùng sau một tuần lễ cân lại sẽ thấy đứa nhỏ nở nang và nặng cân hơn trước thập bội. Chắc như vậy, chúng tôi dám cam đoan.

Mỗi hộp 0$50

NHÀ THUỐC

ÔNG - TIEN

TỔNG-CUỘC Tél. 20.778

86 82 84 86-88-90-92, rue P. Blanchy prolongée, Phú nhuận -:- SAIGON

Có bán khắp nơi, đặng công chúng khen ngợi tin dùng

ĐÃ SINH RA KIẾP Ở ĐỜI

AI KHÔNG PHÒNG-TÍCH LÀ NGƯỜI VÔ DUYÊN

100 người có tới 90 người bị bịnh PHÒNG-TÍCH. Lúc khi bị bịnh mà không hiểu bịnh gì, cứ để bị dưới nầy mới rõ:

Cơm no, rượu say, gặt hăm tính đọc hoặc ăn no đi ngủ hay đi tiêu ngay, nên thọ bịnh, gọi là bịnh PHÒNG-TÍCH, không phải đau dạ-dầy, không phải đau bụng kinh niên.

Khi thọ bịnh: Thấy: đầy hơi, tức cổ, tức ngực, chán cơm, không biết đói, ăn chậm tiêu, bụng rỉ bình bịch, khi đi uống nước rồi thì bụng ự ự hơi hoặc ự chua; bắt cực bụng khó chịu, khi đau bụng, khi đau lưng, đau ran trên cổ, người thường nóng nảy, buồn bã chán ngán, bị lao nóng nóng một mình, đa bụng đầy. Chỉ một vài liều:

PHÒNG-TÍCH — THẦN-DƯỢC — «CON CHIM»

thấy đã chịu hoặc khỏi nguy, không kể công phí tổn gì, đến bà có thai cũng uống được.

Mỗi tiền một bịn uống giá: 0$.30

Mỗi tiền hai bịn uống giá: 0$.40

VŨ-ĐÌNH-TÂN

Ân-tứ Kim-tiền 1936

178 bis, Lachtray -:- HAIPHONG

Đại-lý các tỉnh Trung-kỳ:

HUẾ: Vĩnh-Tường, 49, phố Gia-Long;
TOURANE: Nguyễn-Lữ-Tính số Quảng-Cơ;
NHATRANG: Kim-Anh, Libraerie;
PHANTHIẾT: Lê Nam-Hưng, Commerçant;
QUINHON: Đông-Lập, Avenue Khải-Định;
QUANGNGÃI: Cát Hoàng & Đăng-Vỹ;
SOCTRANG: Mỹ-văn-Mạnh, Metre & Cahier;
VINH: Hà-thị-Lan Maison Linh-Hoa;
VIENTIANE: Mme Phan-thị-Lộc, rue Tajerie;
THAKHEK: Đào-Tiến Maison Khải-Thái-Tiến;
LUANGPRABANG: Trần-văn-Cát, Entrepreneur;

Các đại khắp Trung Nam-Bắc số đại lý

BỘ BA!...

MUỐN: TỐT, LỢI, RẺ

XIN ĐỂ Ý MÀ DÙNG:

1) DẦU XĂNG (ESSENCE) — SHELLCOOL
2) DẦU NHỚT (HUILE) — SHELL A CYL
3) MỠ (GRAISSE) — HUILE SHELL
— GRAISSE SHELL

SHELL

Có dùng mới biết; biết chắc dùng mãi.

Đâu đâu cũng sẵn có

SHELL